

Válka a mír v současné ideologické konfrontaci

Dnes a denně se stáváme přímými svědky a účastníky vyhořelého globálního zápasu dvou třídně protikladných ideologií — marxisticko-leninské a buržoazní, jaký nemá v dosavadní historii třídních společností obdoby a v němž se bojuje „o myšlení a srdce několika miliard lidí na celém světě“.

Intenzivní ideologické útoky imperialistické buržoazie na marxisticko-leninskou ideologii a revoluční praxi mezinárodního komunistického hnutí proto vyžadují „široce rozvinout ofenzivní kontrapropagandistickou práci nejen na mezinárodním poli, ale i v naší zemi“, zdůraznil s. Černěnkovo ve svém projevu na zasedání ÚV KSSS k ideologické a masové politické práci.

V oblasti vojenskoideologické konfrontace probíhá v současnosti mj. ideový zápas mezi marxisticko-leninským přístupem k problematice války a míru a militaristickými a pacifistickými ideologickými přístupy. Proto na 9. zasedání ÚV KSČ v listopadu roku 1983 s. Biřák naléhavě připomínal: „Je životně důležité, aby se nejširší vrstvy našeho obyvatelstva uměly správně orientovat, aby dovedly rozlišovat co je hlavně z dlouhodobého hlediska a co je úkolem dne. Aby věděly, o co usilují země socialistického společenství a jaké jsou záměry imperialismu.“ (9. zasedání ÚV KSČ ve dnech 23. a 24. listopadu 1983, Praha 1983, s. 10.)

S tímto požadavkem souvisí i nutnost zprostředkování marxisticko-leninského pojetí a přístupů k takovým jevům, jakými je válka a mír a s tím spojená kritika militaristických a pacifistických názorů a postojů k válce a míru.

V současné buržoazní ideologii, která se zabývá problematikou války a míru, nalezneme širokou paletu názorů od jednoznačného ospravedlnování a obhajoby války, sociálního násilí až po jejich kritiku a zavrhování.

Pokud jde o politickou a vojenskou ideologii imperialistické buržoazie, zejména pak současné vlády USA, setkáváme se s **militaristickou představou o rozhodující úloze síly, sociálního násilí a války v současném třídně rozděleném světě.**

Militarističtí ideologové tvrdí, že na stanovisku, že efektivní prosazování ekonomických, politických, ideologických zájmů, jedním slovem buržoazních „základních životních zájmů“, musí být podloženo prostředky sociálního násilí a připraveností a rozhodností jich použít.

Tak zvané „životní zájmy“ USA jsou definovány jako zájmy zachování geografické, politické a kulturní identity Spojených států, které jsou připraveny hájit i za cenu války. Bližší analýza tzv. „životních zájmů“ v představách vládnoucích kruhů USA však obnaží jejich velmocenské zájmy v Evropě, Asii, v Perském zálivu, na Blízkém východě, v Latinské Americe i dalších oblastech světa.

Velmi názorně to vyjádřil např. R. Reagan ve svém projevu ve Spolkovém sněmu NSR v červnu roku 1982, když prohlásil: „Evropská pobřeží jsou i našimi pobřežími. Hranice Evropy jsou i našimi hranicemi.“

Obdobně se dodnes Spojené státy otevřeně hlásí k Monreově doktríně prohlašující Latinskou Ameriku „za vlastní doménu, do níž nesmí nikdo zasahovat“. V poslední době daly Spojené státy názorný příklad jak si představují obranu svých „životních zájmů“ mimo jiné vojenskou intervencí v Libanonu, v Grenadě i vůči Nikaragui.

Andrej Gromyko k tomu poznamenal: „Militarismus je vždycky a ve všem protilidský. Zcela názorně to dnes projevuje v Libanonu... Americká vojenská mašinerie tam rozsévá smrt a zkažení. Agresor, který vtrhl do cizího domu, aby tam zbraň nastolil vlastní pořádek, se ještě tváří uražen: Útočí na nás, a tak se musíme bránit, před kým bránit? Před těmi, kdo

jsou obětí agrese, před těmi, kdo jsou napadeni? Těžko si lze představit cyničtější výsměch skutečností, zdravému rozumu a základním pojmům mezinárodního práva.“ (Gromyko, A.: Projev na stockholmské konferenci 18. ledna 1984, Rudé právo z 19. ledna 1984, s. 6.)

Aby mohli militaristé beztestně používat vojenské síly, aktů sociálního násilí, války, vojenských intervencí, k tomu mj. nutně potřebují změnit vojenskostrategickou rovnováhu mezi NATO a Varšavskou smlouvou, USA a SSSR ve svůj prospěch.

Podle představ militaristů trvalá, stabilní rovnováha moci nemůže být považována za přijatelnou, žádoucí. „Naším cílem,“ připomíná americký geopolitik N. Spykman, „není rovnováha, ale rozhodující převaha.“

V opačném případě, kdy není dosaženo rozhodující vojenskostrategické převahy a existuje místo ní vojenskostrategická rovnováha mezi hlavními vojenskopolitickými protivníky, nepředstavuje tato vojenskostrategická rovnováha údajně nic jiného, než „rovnováhu strachu“, což militaristé považují pro sebe za nepřijatelné. Označují-li militarističtí ideologové současnou vojenskostrategickou rovnováhu za „rovnováhu strachu“, nechtějí tím přiznávat, že tato rovnováha působí objektivně jako významná síla brzdící rozpoutávání aktů imperialistické agrese a mezinárodní zvůle.

Prohlašují-li představitelé zemí světového imperialistického společenství, že nepřipustí změnu současně vojenskostrategické rovnováhy mezi NATO a Varšavskou smlouvou, USA a SSSR, nespátují v ní však možnost, která sama o sobě může vést k vyloučení války ze života společnosti.

Státy socialistického společenství jsou si vědomy toho, že se imperialistické státy nechtějí smířit se současným vojenskostrategickým poměrem sil, že usilují a budou se snažit jej zvrátit ve svůj prospěch. Jsou si vědomy toho, že vojenskostrategická rovnováha může brzdit válečnou aktivitu imperialistické buržoazie, nikoli však aktivitu zbrojení.

Prohlašují-li mluvčí imperialistické buržoazie, že cílem jejich politiky není rovnováha, ale převaha, potom je nutné dešifrovat v obsahu výše uvedeného výroku potřebu disponovat takovou vojenskou silou, která zastraší protivníka, odradí ho od kladení odporu agresivnímu počínání buržoazie na mezinárodním poli, vnutí mu takové rozhodování a jednání, které bude pro buržoazii „přijatelné“ a v neposlední míře zabezpečí likvidaci socialistického společenského systému.

Militaristé nikterak neskýrají, že jim současná vojenskostrategická rovnováha není po chuti, pocítují ji mj. jako ztrátu schopnosti diktovat svou vůli protivníkovi, ovlivnit jeho rozhodování a jednání, pocítují tento fakt jako omezení možnosti libovolného manévrování, dokonce i „ohrožení vlastní suverenity v rozhodování“. Logickým vyústěním takového pocitu je spoléhání na nová a nová kola horečného zbrojení, v neposlední míře i na plány rozpoutání „preventivní“ války proti zemím socialistického společenství.

Militaristické kruhy imperialistických států pohlížejí na koexistenci protikladných společenských systémů především jako na vojenský problém. V současnosti militaristická idea o „všemohoucnosti sociálního násilí“, o „nezastupitelné úloze sociálního násilí“ v dějinách, o sociálním násilí jako „nejúčinnějším a nejefektivnějším prostředku“ řešení antagonistických mezinárodních rozporů zaujímá v buržoazní vojenskopolitické ideologii dominující postavení.

Proti požadavkům zemí socialistického společenství „zřeknout se použití vojenských sil“ při řešení sporných mezinárodních problémů, „nevyhrožovat použitím sil“, odstranit materiálně technickou základnu (zbraně a vojenskou techniku) sociálního násilí“ realizováním všeobecného odzbrojení, staví militarističtí ideologové a stoupenci sociálního násilí tvrzení, podle něhož údajně XX. století je stoletím násilí; násilí je neodmyslitelným organickým jevem veškeré politiky, podle něhož sociální násilí je „všudypřítomným sociálním jevem“, s nímž je možné setkat se nejen v boji za ovládnutí světa, ale i při řešení populační exploze, v kriminálnosti, v rozmachu terorismu apod.

V těchto názorech se projevuje snaha zakrýt skutečné sociálně ekonomické a sociálně politické příčiny existence sociálního násilí v dnešním třídně rozděleném světě, zakrýt, že jsou to kapitalistické společenské poměry, které plodí, produkují, zapříčiňují dnes existenci sociálního násilí; že je to politika určitých kruhů imperialistické buržoazie, která se nechce zříci, vzdát se používání sociálního násilí, války jako prostředku imperialistické politiky.

Prohlášením sociálního násilí za „neodmyslitelný, organický, přirozený jev politiky každé třídy, každého v současné době existujícího společenského systému“, staví politiku imperialistických států a zemí socialistického společenství na stejnou úroveň, nečiní mezi nimi žádný podstatný rozdíl pokud jde o existenci a používání aktů násilí.

Militarističtí ideologové se snaží s využitím nejrůznějších argumentů popřít skutečnost, že dnes existuje ve světě socialistický společenský systém, v jehož podstatě neexistují sociálně ekonomické ani sociálně politické příčiny, zdroje vzniku válek; společenský systém, který neprodukuje války, který programově usiluje o to, aby jeho politika nemusela pokračovat válkou, který nechce používat války jako prostředku své politiky.

V rozporu se skutečností, navzdory uvedeným, dosavadní historií existence socialismu prokázaným faktům, jsou dnes země socialistického společenství buržoazními ideology vydávány za stoupence násilí, masového a individuálního teroru, násilných revolučních převratů, násilných a nedemokratických metod války apod. Zámlínku k takovým absurdním obviněním spatřují buržoazní ideologové již v pouhém přihlášení se marxistů k uznání teorie a praxe třídního boje, sociální revoluce, diktatury proletariátu, vojenské obrany socialistických revolučních vymožeností i v rozhodném vystupování zemí socialistického společenství proti imperialistickým aktům agrese a mezinárodní zvlé.

Současná ideologická konfrontace mezi marxisticko-leninskou a buržoazní ideologií se zdaleka netýká jen ideového zápasu s militaristickými názory, ale i názory a postoje **pacifistickými**.

Nejednou v minulosti musela být vojenská politika naší strany, její branné úsilí prosazována a obhajována v ideologickém i praktickém politickém zápase s pacifistickou ideologií a praxí buržoazních a křesťanských pacifistů. Není tomu jinak ani v současnosti.

Zaujímáme-li kritické stanovisko k pacifistickým teoriím, názorům a postojům k válce, je nutné předeslat, že země socialistického společenství a mezinárodní komunistické hnutí považuje pacifisty za své spojence v boji za odvrácení světové jaderné války a upevnění spravedlivého světového míru.

Teoretické pochopení takových otázek, jako např. otázky příčin, původu, podstaty, hodnocení, sociálního obsahu smyslu a účelu války i míru se řadí mezi jedny z nejsložitějších otázek společenských věd. Ještě na počátku 20. století Lenin ve stati „Poznámky k úkolu naší delegace v Haagu“ připomínal: „...myslím, že největší obtíž je překonat předpoklad, že je to otázka prostá, jasná a poměrně snadná... je třeba vysvětlit lidem... jak velikým tajemstvím je obestřen vznik války.“ (Lenin, V. I.: Poznámka k úkolu naší delegace v Haagu. Stát i vojenství. Praha 1955, s. 435.)

Ani v současnosti nemáme v tomto smyslu příliš důvodů ke spokojenosti. Nežádka dochází k tomu, že z netřídních abstraktních pozic se hodnotí materiální a duchovní přípravy imperialistických států na válku proti zemím socialistického společenství a sebeobranými důvody motivovaná odvratná opatření států Varšavské smlouvy.

V nemarxistických teoriích války a míru zaujímá pacifistická ideologie významné postavení.

Setkáváme se s ní v antické i feudální společnosti, v buržoazní společnosti a opakuje se i v podmínkách socialistické společnosti v současnosti.

Dnes je pacifismus politickým a ideologickým nástrojem buržoazie. Právě prostřednictvím pacifistických idejí a představ o násilí, válce a míru a jejich sociálními důsledky může být prokázána služebnost pacifismu buržoazním zájmům. Pacifistická ideologie se mj. vyznačuje netřídním, apolitickým, abstraktně humanistickým a sociálně utopickým chápáním postoje k válce a míru.

Pacifistické ideje a praktické postoje vždy reagovaly na konkrétně historickou situaci a není tomu jinak ani v současnosti. Proto je třeba znát argumenty a názory, se kterými vůči nám náš ideový a politický protivník vystupuje, ukázat na jejich nevědeckost, neudržitelnost, reakčnost. Přitom nesmíme žít v iluzích, že se v našich podmínkách s pacifistickou ideologií a postoji nesetkáváme. Všimněme si některých současných pacifistických názorů, jejich politicky škodlivých sociálních důsledků a zaujmeme k nim kritické stanovisko.

Před zcela nedávnou dobou se Sovětský svaz zavázal, že nepoužije jaderné zbraně jako první. Jak reagovali a reagují pacifisté na tento bezprecedentní závazek s dalekosáhlým politickým, vojenským mezinárodně právním i mravním dosahem?

Podle názorů některých pacifistů „neexistuje problém ideologický nebo jiný, který by ospravedlnil jadernou válku“. Problém jaderné války není údajně pouze politický, je to především morální problém. Z tohoto morálního hlediska apelují pacifisté na všechny národy, aby měli jistotu, že žádný národ za žádných okolností, ze žádného důvodu, v žádné době a na žádném místě se neuchýlí k použití jaderných zbraní.

Co k tomu říci? Ponecháme-li stranou chybný názor, že válka je problém především mravní a ne především politický, apel pacifistů nepoužít jaderné zbraně není adresný, obrací se na všechny národy vlastní i nevlastníci jaderné zbraně; obrací

se na toho, kdo se před celou světovou veřejností zavázal, že nepoužije jaderné zbraně jako první, i na ty, kteří se takový závazek zdráhají dát, apeluje na imperialistického agresora, zapovídá i oběti agrese použít jaderné zbraně ke své vojenské sebeobraně, k odražení agrese, nečiní rozdíl mezi prvním a odvetným použitím jaderných zbraní apod. Není třeba zvláštního důvtipu k tomu, abychom pochopili politickou škodlivost uvedeného pacifistického stanoviska a jeho nepřijatelnost ze strany zemí socialistického společenství.

Velmi rozšířeným názorem pacifistů v současnosti je, že „válka — zvláště jaderná, je největší současnou hrozbou, která nemůže být za žádných okolností ničím a nikým ospravedlněna“.

Pacifisté však opomenuli dodat, že toto uvedené hodnocení jaderné války se vztahuje výlučně na agresivní, nespravedlivou válku, na přípravu rozpoutání takové války a nikoli na válku spravedlivou, sebeobranou, směřující k odražení imperialistické agrese. V tomto pacifistickém výroku postrádáme marxisticko-leninské třídně politické, mezinárodně právní i etické hodnocení války. Zcela se v tomto případě opomíjí fakt kdy, za jakých okolností nemůže být jaderná válka politicky, právně i eticky ospravedlněna a kdy naopak ano — což je případ spravedlivé války. O tom se v uvedeném výroku nic nedovíme.

Okřídleným výrokem pacifistů je dnes heslo: „Vyhlásit válku válce“, „Vyhrát válku nad válkou“.

Jakkoli na první pohled vypadají tyto výroky sympaticky a opodstatněné, jde o výroky veskrze nemarxistické, teoreticky i praktickopoliticky nehajitelné. Pacifisté zcela přehlíží, že dnes existuje celý „sortiment“ válek, velmi různorodých — spravedlivých i nespravedlivých, lišících se svými příčinami vzniku a sociálním charakterem, obsahem, sociálními funkcemi, smyslem i účelem.

Marxisticko-leninské hledisko vyžaduje nutnost přísně specifikovat, vymezit a určit, které válce máme vyhlásit válkou, nad kterou válkou máme zvítězit. V opačném případě upadneme do osidel pacifismu.

Stručně řečeno, pacifisté se zdráhají říci, že je nutné vyhlásit válku agresivním, nespravedlivým válkám a nikoli pausálně všem možným typům spravedlivých válek.

Pacifisté se velmi často nechávají slyšet, že „věk zachování míru nemůže trpět užíváním nemorálních prostředků“. [Jsou míněny sociální násilí, války.]

Uvedený výrok vzápětí nastoluje otázku, zda skutečně každý akt sociálního násilí

je nemorálním prostředkem. Z marxisticko-leninského hlediska se hodnocení nemorální vztahuje přísně vzato na takové typy sociálního násilí, jakými je násilí nespravedlivé, kontrarevoluční, reakční, antihumánní a emancipační apod. Pacifisté však s námi tento jedině opodstatněný názor odmítají sdílet.

Pacifisté vznášejí celou řadu výhrad proti zbrojení, materiálním přípravám války. Podle jejich názoru „neustálé zdokonalování a nezadržitelný růst počtu zbraní pohlcuje v rozhodující míře ty síly a ty zdroje, které lidstvo nezbytně potřebuje k životu důstojnému člověka“. Toto plýtvání označují za „hluboce nemorální, neboť je údajně krádeží prostředků nezbytných pro existenci stamiliónů lidí“.

Pacifistické odsouzení zbrojení je rovněž neadresné, abstraktní a tudíž i nepřijatelné. Pacifisté nediferencují mezi imperialistickými iniciátory zbrojení, rozpoutávajícími znovu nové a nové zbrojní cykly a těmi zeměmi, jimž je zbrojení vnuceno zbrojní iniciativou imperialistických států, což je případ zemí socialistického společenství. V tomto smyslu neexistují ani tvrzení pacifistů, že každé vynakládání prostředků na vojenství je nemorální, je krádeží.

Opět záleží na tom, o jaké vojenství jde — zda buržoazní či socialistické a jaké sociální úlohy a funkce vojenství v životě té které společnosti plní. I zde platí, když dva dělají totéž není to totéž, pokud jde o příčiny a motivy, obsah, funkce, smysl a účel činnosti.

Často se můžeme dočíst, že je třeba „skoncovat se závody ve zbrojení“. Ponecháme-li stranou neadresnost a abstraktnost takové výzvy, která si rovněž zaslouží kritiku, vyvstává další závažný problém — kdo s kým závodí ve zbrojení? K závodění ve zbrojení musí být nejméně dva závodníci. Jsou snad jedni ze závodníků ve zbrojení zemí socialistického společenství? Podle pacifistů zřejmě ano. Z našeho hlediska nelze nazvat závody ve zbrojení úsilí zemí socialistického společenství o udržení vojenskostrategické rovnováhy mezi USA a SSSR, NATO a Varšavskou smlouvou. I v tomto případě lze ztotožňovat iniciátory zbrojení — imperialistické státy, se zeměmi socialistického společenství, které nemohou nečinně přihlížet materiálním přípravám imperialistů na válku proti nim.

Pacifisté neskrývají svůj negativní postoj k vojenské síle. Tvrdí, že „snažit se zachránit náš život pomocí vojenské síly znamená jej ztratit“.

V tomto výroku vystupuje vojenská síla jako činitel ohrožující život, že by však

mohla být účinným prostředkem obrany života před agresorem, o tom pacifisté mlčí. Diskvalifikace vojenské síly bez ohledu na její podstatu, obsah a sociální funkce je názor a postoj z hlediska marxismu-leninismu rovněž nepřijatelný.

Pacifisté dnes požadují „jednohlasné odsouzení jako mravního zla výroby, výrobu, zkoušky, rozmísťování a použití zbraní jakéhokoli druhu kdykoli a kýmoli“.

I v tomto případě nepátrají po příčinách vývoje, výroby, rozmísťování a použití zbraní; nedělají rozdíly mezi zbraněmi určenými k agresí a sebeobraně; mezi agresorem a obětí agrese, což činí výše uvedený pacifistický požadavek problematický a nepřijatelný.

Pacifisté označují nejen jaderné, ale všechny zbraně za „nelidské, nehumánní, barbarské“. Přitom vůbec neberou v úvahu v čích rukou se zbraně nacházejí, která třída, stát, vojenské seskupení jimi disponuje, k jakým sociálním cílům a za jakých podmínek a okolností je používají.

Zapomínají na to, že nikoli zbraň sama o sobě, ale jejich vlastnictví a používání k určitým cílům — pokrokovým či reakčním, revolučním či kontrarevolučním, rozhoduje o jejím hodnocení, označení za humánní nebo antihumánní.

Na XXVI. sjezdu KSSS bylo v této souvislosti řečeno, že „současná vojenskostrategická rovnováha mezi NATO a Varšavskou smlouvou objektivně slouží k zachování světového míru“. Pacifisté s tímto názorem polemizují a tvrdí, že „rovnováha sil není konečnou zárukou míru, tou že může být jen vzájemná důvěra, zahánějící strach“. Dokonce jdou tak daleko, že přirovnávají jaderné mocnosti — USA a SSSR „ke dvěma chlapcům, kteří stojí v téže místnosti po kolena v benzínu, z nichž jeden má 8 zápalek, druhý 10, přou se a chtějí se dohodnout, aby jich měli oba stejný počet. Vědí však, že stačí jediná zápalka, ať ji zažehne kterýkoli z nich, aby zničila oba“.

Výše uvedeným názorem pacifisté polemizují a zpochybňují rozhodnutí zemí socialistického společenství — nepřipustit změnu v současné vojenskostrategické rovnováze, jež porušení by umožnilo uplatňovat vůči socialistickým zemím politiku z pozice síly a vydírání.

Jak je známo, na 38. zasedání Valného shromáždění OSN byla z iniciativy SSSR přijata deklarace, prohlašující jadernou válku za nejtežší, nejhrůznější zločin na lidstvu.

Pacifisté z toho činí závěr, „že se toto hodnocení vztahuje na každou jadernou válku bez výjimky“. Ve skutečnosti přehlédli, že se v deklaraci výslovně uvádí,

že zločinem proti lidstvu je příprava agresivní jaderné války, rozpoutání takové války, první použití jaderných zbraní a nikoli odvetné použití jaderných zbraní proti agresorovi.

Pacifisté často zdůvodňují svůj protiválečný postoj „ochranou a ochranou života“. Podle křesťanských pacifistů je „život posvátný dar, který musí být opatrován a živen; mír je podmínkou života, válka je proti životu“ zdůrazňují.

V této souvislosti vyvstává otázka, zda je život skutečně vždy tou nejvyšší hodnotou, zda neexistují společenské hodnoty, za jejichž obranu a záchranu je třeba za určitých okolností nutně položit i život. Jednoznačná absolutizace hodnoty života pacifisty problematizuje a znehodnocuje smysl obětí a sebeobětování ve spravedlivé, osvobozené válce.

Pacifisté zpravidla neoznačují adresné skutečné viníky války. Velmi často snímají odpovědnost za vznik válek z imperialistické buržoazie a přenášejí ji na celé lidstvo. V této souvislosti se např. můžeme dočíst: „Aniž by se lidstvo poučilo z historie, že dvou pustošivých válek v tomto století, nezřeklo se války jako prostředku řešení mezinárodních a vnitřních problémů.“ Je tomu skutečně tak, jak tvrdí pacifisté? Je lidstvo vinno válkami? Nebo jsou viníky zcela konkrétní vykořisťovatelské společenské třídy a společenské systémy? Obvinění lidstva, všech lidí bez rozdílu za vznik válek, snímá politickou, mezinárodně právní i mravní odpovědnost z imperialistické buržoazie a jejich politických vůdců.

Pacifisté zastávají anonymní kolektivní vinu a odpovědnost za válečnou hrozbu, jdou ještě dále a tvrdí, „ani jedna země, velká či malá, není prosta viny za nynější stav mezinárodních záležitostí“.

Opět, obdobně jako v předcházejícím případě, je přístup pacifistů ke skutečným viníkům války skryt v anonymitě, neadresnosti, nediferencovaném obviňování všech zemí a národů. Tím prokazují pacifisté boji za udržení spravedlivého míru velmi pochybnou službu.

Pacifisté zastávají i svéráznou „terapii“ v otázce odvrácení a vylovení války ze života společnosti. Většinou se omezují na slovní výzvy, provolání, mravní apely, zapřísahání, modlitby, odprání výkonu vojenské služby apod.

Výše uvedené protiválečné akce, aniž chceme snižovat jejich význam, však skutečné příčiny existence válek nemohou odstranit a zabránit rozpoutání války. Proti materiální síle imperialistického sociálního násilí je nutné postavit dnes ekvivalentní ekonomickou, vědeckotechnickou,

vojenskou i morálně politickou sílu zemí socialistického společenství. Protiválečné protesty pacifistů mohou být v nejlepším případě dílčím podpůrným prostředkem v mírovém hnutí.

Co říci závěrem k pacifistické ideologii, projevům a praktickým postojům pacifistů?

Pacifismus plní v současném třídně rozděleném světě protikladné sociálně politické funkce. Relativně pokrokovou funkci může pacifismus plnit v podmínkách armád agresivních imperialistických států, kde svým rozkladným vlivem může podlamovat a ochromovat bojeschopnost, spolehlivost, morálně politickou odolnost těchto armád. Naopak politicky reakční a škodlivou úlohu má pacifismus v podmínkách socialistické armády, jejíž existence a upevňování bojeschopnosti je vynuceno potřebou obrany socialismu před imperialistickou agresí.

Nejčastějšími projevy pacifistických názorů ve vztahu k armádě jsou mj.: pochybování o smyslu existence socialistických ozbrojených sil, podceňování služby v ozbrojených silách socialistického státu, požadování zkrácení délky vojenské služby v armádě, problematizování opatření k zajišťování trvalé bojové pohotovosti armády, zpochybňování opatření materiálního zabezpečování potřeb obrany státu, vnášení do života socialistické armády prvků, které jsou neadekvátní charakteru vojenského života, v neposlední míře je podceňování branné výchovy a přípravy obyvatelstva. Jde o celý komplex názorů a postojů k armádě socialistického státu, jejichž společným jmenovatelem je nepochopení smyslu existence, základních úkolů a sociálních funkcí, k jejichž plnění je socialistická armáda předurčena.

Proto v podmínkách socialistické armády nemá a nemůže mít pacifistická teorie a praxe své místo. Pacifismu je nutné vyhlásit politický a ideologický boj, a v případě, že narušuje bojeschopnost armády a hraničí s trestnou činností, je nutné využít i administrativně právních prostředků k jeho potlačení.

Avšak jak v buržoazní společnosti, tak i v socialistické společnosti plní pacifismus negativní sociální úlohu v tom, že znesnadňuje širokým vrstvám obyvatelstva pochopení skutečných příčin původu, podstaty, hodnocení a roztržení válek i míru i jejich protikladných sociálních funkcí; formuje chybné politické, mezinárodně právní a mravní postoje lidí ke konkrétním válkám i míru; podlamuje branné úsilí pokrokových tříd a národů, vojenskou sílu socialistického státu, bojovou připravenost socialistické armády, upírá právo oběti

agrese používat v krajním případě spravedlivé, osvobozené, sebeobraně války s cílem odrazit vnější imperialistickou agresi, uhájit národní svobodu a samostatnost; volí neúčinné prostředky boje proti válečným dobrodruhům, čímž podněcuje agresora a ponechává národy bezbranné před jeho zvůli apod.

Z těchto důvodů se nemůžeme smířovat s pacifismem ani u našich spoluobčanů. Zde je však nutné odlišit ideologicko-teoretický aspekt boje s pacifismem a politickou stránkou tohoto boje.

Pokud jde o teoreticko-ideologickou stránku, existuje zásadní ideologicko-teoretická neslučitelnost mezi marxisticko-leninským a pacifistickým přístupem k válce, míru, k mírovému soužití, spočívající na třídně a světonázorově protikladných teoretických přístupech. Z hlediska praktickopolitického však nelze přehlédnout angažovanost pacifistů ve světovém demokratickém mírovém hnutí. Mezinárodní komunistické hnutí považuje pacifisty za své politické spojence v boji proti militarismu a přípravatelům agresivní světové války.

S pacifisty nás především spojuje přesvědčení, že nelze dopustit, aby imperialistické státy rozpoutaly světovou termonukleární válku, ani omezenou konvenční, popřípadě omezenou jadernou válku. Stejný názor zastáváme i pokud jde o negativní sociální důsledky světové termonukleární války pro existenci lidské civilizace.

Zásadně se však s pacifisty názorově rozcházíme v otázkách příčin vzniku válek, v hodnocení válek a míru a jejich protikladné úlohy a funkcí v životě společnosti i v nutnosti zaujímat diferencované přístupy ke konkrétním válkám a míru v závislosti na jejich sociálně politickém charakteru.

Ve vztahu k pacifistickému hnutí proti válce se řídíme zásadou opětovně zdůrazněnou na XXVI. sjezdu KSSS: „Budeme aktivně podporovat všechny kroky užitečné pro mír a demokracii. V nynější složité mezinárodní situaci považujeme spolupráci... s náboženskými kruhy a se všemi demokratickými a mírumilovnými silami v úsilí za odvrácení války a upevnění míru za důležitou.“ (XXVI. sjezd KSSS, Praha 1981, s. 20.)

Toto politické spojenectví a spolupráce marxistů a pacifistů ve světovém mírovém hnutí nás však v žádném případě nezabývá povinností zprostředkovávat širokým vrstvám obyvatelstva marxisticko-leninské teoretické názory i praktické postoje k válce, míru i mírovému soužití a vymáňovat je ze zajetí pacifismu.